

UNITÁRIUS ÉLET

XII. EVFOLYAM, 9. SZÁM

1958. SZEPTEMBER HÓ

Az új iskolai év

Szeptember első napjaiban megkezdődött a tanítás. Az óvodák, általános iskolák, ipariskolák, gimnáziumok, közép- és felsőfokú technikumok, főiskolák, egyetemek és teológiák stb. megnyitották kapuikat a tanulni vágyó magyar ifjúság előtt. S a magyar nép gyermekei özönlenek az iskolákba: gyarapítják, csiszolják, élesítik, nemesítik és elmélyítik azokat a képességcsírákat, amelyeket Isten teremtő ereje áldásképpen, égi hozományként nekik adott. Mi, unitáriusok, akik azért imádkozunk sok munkánk közepette, hogy hozzákapsoljuk életünket a teremtő és megtartó Isten szent erejéhez — mi, unitáriusok éppen ennek az ilyen szándékkal elmondott imádságunknak a nyomán mindig éles szemmel tudtuk és tudjuk figyelni az embert, akiben Istentől vett célok betöltéséhez hivatástudatot fedezünk fel. Hogy ezt a célt megvalósíthassuk, munkálkodnunk kell, gyarapítani a vett talantumokat, fejleszteni képességeinket. Ehhez döntő módon hozzásegítenek az iskolák.

Dávid Ferencék idejében, amikor a keresztény szellemnek, a tiszta jézusi gondolatnak unitárius értelmezés szerint való interpretálása új fejezetet kezdett írni az emberiség szellemtörténetébe, amikor a lelkiismereti szabadság kiszabadult a mi unitárius elődeink erőfeszítései következtében a béklyók szorításából, azzal „vádoltak” minket azok, akiket a szellem tisztességes fegyverével legyőztünk, hogy iskolákat állítunk a népnek. Az iskoláknak az értékelése valóban végigkísér minket egyháztörténelmünk megpróbáló évszázadain. Vérünkben van az, hogy nagyon fontosnak tartjuk a nevelés ügyét, az ember szellemi javakkal való ellátottságát, a tudás birodalmába való bevezettségét, szemének felnyitását, azt a soha meg nem szűnő lelki és szellemi tevékenységet, amely a mélységeibe hatolhat az ismert és ismeretlen, a megfogható és a megfoghatatlan világnak.

Eppen azért meg vagyunk győződve afelől, hogy

azok a lelki és szellemi javak, amelyekkel anyaszentegyházunk kívánja ellátni a gyermekeket, az ifjakat a részükre tartott gyermekistentiszteleteinken, hozzájárulnak tiszta és munkát szerető emberségük megépítéséhez. Ezzel a töretlen hittel hívunk kedves ifjú testvéreink, most az új iskolai év kezdetén, a gyermekistentiszteleteinkre.

De meg vagyunk győződve afelől is, hogy ez a mai feszült és élére állított világhelyzet akadályozza a sikeres nevelői munkát. Elszorul a szívünk, amidőn látjuk, hogy a békesség termékeny talajába belerázza a maga bomlasztó kórokozóit a háborús veszedelem pusztító réme. Mindannyian tanúi voltunk és vagyunk annak a részben elszántsággal, részben pedig félelemmel teljes lelki rezdülésnek, amely akkor ragadta meg népünket, amikor lezajlott az amerikai és angol csapatok libanoni és jordániai partraszállása s a tajvani szoros térségében végbemenő események sorozata. Az új iskolai év kezdetén, amidőn féltő szeretettel és gondadal engedjük gyermekeinket az iskolák padjai közé, a tudományok csarnokaiba, a lelki és szellemi pallérozódás intézményeibe, elmondjuk és kifejezésre juttatjuk, megbélyegző gesztusként mindenkinek tudtára adjuk, hogy Isten és emberek ellen való vétek, a vallás-erkölcsi követelmények semmibevevése az, amit egyes nyugati népek vezetői a háborús tüzfészek szításával, sőt a háború lángjainak fellobbantásával, tenni készülnék.

Adja Isten, hogy ebben az iskolai évben, népünk megfeszített és eredményes munkája következtében, a sikeres nevelői munkának és a békességnek meleg otthonaj legyenek iskoláink. Adja Isten, hogy az a vallás-erkölcsi nevelői munka, amelyet unitárius egyházunk végez az ifjúság és felnőtt hívei körében, Istenben bízó, népüket szerető, szorgalmasan munkálkodó és békességre törekvő embertestvéreket építsen.

Bence Márton

A türelmesség hagyományából

Az Adelaide-i (Dél-Ausztrália) unitárius egyházközség havi értesítőjéből, Rev. Colin J. Gibson lelkipásztor cikkéből vettük az alábbiakat:

„A keresztény vallásnak nincs valami szerencsés történelme a türelem szempontjából. Egy történész az észak tengeri halászkokról beszélve megjegyezte, hogy ezeknek a halászoknak annyi okuk van a vérontásra, mint a világon senkinek, kivéve talán a keresztényeket. Századok folyamán, a különböző felekezetek amint hatalomra kerültek, üldözték azokat, akik kevesebb hatalommal rendelkeztek. Ez alól csak egyetlen nagyszerű kivétel volt, a reformáció kezdeti idején Transylvániában, amikor néhány évre trónra jutott János Zsigmond, az egyedüli unitárius fejedelem egész Európa történetében. Fiatalon halt meg 1571-ben, amikor még alig töltötte be a 30. életévét. Mielőtt azonban meghalt volna, valósággal beépítette magát egy elég kevésbé ismert, de bátor kiállással hozott határozatba, 1568-ban a türelmességről alkotott törvény-

be. Ebben kimondták, hogy „A prédikátoroknak megengedik, hogy hirdessék az evangéliumot bárhol, mindenki a maga értelme szerint. Ha a gyülekezetnek tetszik a prédikálásuk, helyes és jó, ha nem tetszik, nem lehet rájuk kényszeríteni, hanem válasszának olyan prédikátort, aki nekik tetszik. Senkit sem szabad a vallásért üldözni, mivel a hit Isten ajándéka.”

Büszkék lehetünk a mi egyetlen unitárius fejedelmünkre, különösen ha meggondoljuk azt, hogy ezt a rendeletet 4 évvel a „Szent Bertalan éjszakája” előtt hozták, amikor 20–30 000 francia protestáns embert mészároltak le, amikor ezer számra küldték halálba a protestánsokat Német-Alföldön, amikor Angliában mintegy negyven éven át élve égették meg azokat, akik megtagadták a Szentháromságot.

Természetesen helytelen volna, ha ezt a türelmetlenséget a kereszténység megalapítójának tulajdonítanánk. Emlékszünk arra a jelenetre, amikor János, a

tanítvány azt mondotta neki, hogy tiltsa el magától azokat, akik nem hajlandók követni őt a rossz kiűzésében, s Jézus azt mondotta: „Ne tiltsátok el őket, mert aki nincs ellenünk, az velünk van.” Nagy szerencsétlenség, hogy a követői sokkal gyakrabban voltak a János, mint a Mester álláspontján.

De vegyünk egy példát a vallási türelmességről Indiából. Már a Krisztus előtti idők 3. századában a híres buddhista uralkodó, Asoka, adott ki rendeleteket a vallási türelmességről, felvésetve azokat a szikláik oldalára, vagy bele vágatta a gránit pillérekbe. Ezek közül az egyik így szól: „Az az ember, aki bántja vagy csúfolja az ő szomszédját vallásáért, s dicséri a sajátját, valójában önmagát kiesinyíti, mert jogtalanságot követ el.” A türelmességnek ezt a hagyományát a hinduknál megtaláljuk el egészen a modern időkig. Csak most, a múlt században élt Indiában a vallási toleranciának egy nagyon érdekes képviselője: Rama Krishna, akiről a követői közül sokan azt állították, hogy testben megjelenő Isten volt. (Isten inkarnálódott benne.) Az ő számára csak egy volt a fontos: megtalálni Istent. Afelett vitázni, hogy ennek melyik a helyes módja, azt bolondságnak tartotta. Ő szokta mondogatni: „A vallás egy út, amely elvezet téged Istenhez”.

Az út nem lakóház, nem lakol ott valahol az út szélén, mint valami boltos, kínálgatva és dicsérgetve a saját portékát, és ócsárolva a szomszédét. Menj csak el egészen az út végére és íme, elődbe tárul a végtelen. Ahány lélek, annyiféle út Istenhez. Mindenki önmaga, személyesen kell tapasztalja Istent, ezt kívánta ő minden embertől. Nincs annak semmi értelme vagy haszna — mondja ő — kérdegetni azokat, akik voltak már Benáreszben (a hírhű hindu szent városa), hogy a szent város hogy néz ki. Aki tudni akarja, hogy Benáresz hogy néz ki, menjen át Benáreszbe, költözködjék oda, s ott telepedjék le. Ha azonban csak otthon ülsz és diskurálsz arról, hogy „A szent város ilyen. Oh, nem! Az semmi esetre sem olyan. Jöhetsz, mehetsz az úton egy-egy darabig, akár ezerszer is, nem fog közelebb vinni téged Istenhez. Nincs olyan hitvallás vagy dogma, amelyik közelebb vinne Téged Istenhez. Elolvashatod és hiheted is az összes vallásos szentíratokat és mégsem fogod megtalálni őt. Emelkedj csak felül a könyveken és a tanítómestereken s meglátod őt, akit azok meg akarnak láttatni veled.”

Pethő István püspök helynök.

Feljegyzések Szentábrahádi Mihályról

Hermányi Dienes József a XVIII. század második harmadában a nagyenyedi egyházközségnek közbeesülésben állott papja, ezelőtt min egy kétszáz esztendővel anekdotagyűjteményt állított össze „Nagyenyedi Síró Heraklitus és Hol Mosolygó Hol Kacagó Demokritos” címen az általa átélte, hallott esetekről, tapasztalatokról.

Ő — mielőtt Nagyenyed városának népes egyházközsége 1735-ben a papi székbe hívta —, hét esztendőn keresztül a torockószentgyörgyi református eklézsia nagyhírű papja volt.

Nagy szónoknak kellett lennie, mert mint az unitárius vallásközönség levéltárában fennmaradt levele mutatja, még a szomszéd erős unitárius Torockóra is hatással volt.

Ez alatt a hét év alatt is sokszor volt alkalma érintkezni az unitáriusokkal. Így történhetett, hogy az egyébként csaknem mind református vonatkozású anekdotákat tartalmazó gyűjteményében az unitáriusok többször is szerepelnek.

Itt egy, a Szentábrahádi L. Mihály nagy püspökünkkel kapcsolatos történetet kívánok abból feleleveníteni.

Szentábrahádi nagy ellensége volt a dohányzóknak és az iszákosoknak. Mondhatni kegyetlenül üldözte azokat.

A Jancsó Elemér szerkesztésében és felelős kiadói minősége mellett napvilágot látott „Erdélyi Ritkaságok” sorozat 9—10. köteteként megjelent fent közölt című gyűjteményben Szentábrahámira vonatkozik az alábbi történet:

„Szentábrahádi és a pipázó pap.

Szentábrahádi Mihály unitárius püspök vizitációt tartván Udvarhelyszéken, egy faluban, hatod- vagy hetedmagával ebédre hívtatták egy unitárius nemes embertől. A többi papok pedig letelepedének a parókiában s jól tarták magokat, egyn kívül, aki szörnyű fogfájásban lévén, se nem eheték, se nem ihaték. Javallták némelyek, hogy dohányozzon egy keveset, a többiek füstöt enyhíteni fogja kénját. Mentegette magát, hogy ő soha affélével nem élt, s fél, hogy az megokádattja őt. De addig unszolták jó barátai, hogy pipát töltsenek, s meg is gyújtják neki. De véletlen megérkezvén a püspök, meglátta a pipálást s mondó a betegnek:

— Adj 12 forintot mindásért!

Eleget mentegette magát a szegény ember s mind a többi papok is, hogy soha pipás ember nem volt az atyukfia, de monda a püspök:

— Megértem én a tréfát, meg kell bizony annak lennie!

Mit tud tenni a szegény fogfájós? Komjaitól és

szomszédjaitól felkéri a pénzt, s befizeti. Kimenvén pedig a püspök elől, monda a többi papoknak:

— Isten vesztette volna orvosságokat, soha nem fizettem orvosságra nagy híjába ennyit.

Itt bement Szentábrahádi az oskolaháznál a communitas nevezetű classisokba, s meglátván, hogy a mester odatett bé egy ecetes átalagot, hat forintot rántott a mesteren.

A „nikotizánsok”-at már a fenti esetet jóval megelőzően annyira üldözte, hogy — amint a dr. Gál Kelemen: A kolozsvári unitárius kollégium története című munkájából is tudjuk — olyan iskolai rendeletet adott ki már 1725-ben, amely kimondotta, hogy az olyan diákok, akit „bűdös füvek használatán” rajta kapnak, nem ismerik el többé diáknak.

Volt is tekintélye mindenki, de különösen a diákság előtt.

A különben is jellegzetes alakját messze földön ismerték.

Kozma Mihály nagynevű unitárius pap és egyháztörténetíró szerint:

„Személyisége oly tiszteletet parancsoló, hogy midőn egy bécsi képművész őt az úton pálcájára támaszkodottan látta, lerajzolván, Bécsben rendkívüli figyelmet költött vele. En e képet hasztalan nyomoztam. Vajha valamelyik akadémitánk a Belvederben, vagy a műakadémia gyűjteményében apróra utána nézne.”

Az általában ismert Szentábrahádi képet 1745-ben rajzolta Torockay József nevű tanítványa „tollal”.

1758. március 30-án bekövetkezett halála igen nagy veszteséget okozott egyházának. Olyan nagy embere volt egyházának, melyet ő állított lábra a sok csapás után erélyes és céltudatos szervező munkájával, hogy egyesek gúnyosan ugyan, de jellemzően „az unitáriusok istene”-nek mondták.

Temetésén (1758. ápr. 5-én) Fejérvári Sámuel prédikált, Agh István későbbi püspökünk — orált.

Koporsóját a városkapuig hat aranyosszéki pap, onnan a sirig a diákság vitte.

Sirját a kolozsvári házsongárdi temetőnek a kapubejárattól induló két főútja között elterülő parcellában koporsó alakú kő jelezte még ezelőtt egy félévszázaddal is.

Szentábrahádi Jakab Elek, aki a Keresztény Magvető című folyóirat első kötetében közölte a Szentábrahádi életrajzát, olyan nagyra értékelte, hogy az alábbiakat kockáztatta meg:

„Nézetem szerint Szentábrahádi a mi legnagyobb papi és írói talentumunk, nagyobb volt mint Enyedi György, sőt talán, mint Dávid Ferenc.”

dr. Zsakó Gyula

Az Evangélium iényénél...

„Nem tudjátok-e, hogy akik a versenypályán futnak, mindnyájan futnak ugyan, de egy nyeri el a jutalmat? Úgy fussatok, hogy ti nyerjétek el!” (I. Kor. 9:24.)

„Az Isten az, aki munkálja bennetek mind az akarást, mind a végrehajtást az ő jótetszésére.” (Filipp. 2:13.)

Az őszi verőfényben szorongásig megteltek a sportpályák. Folytak a versenyek világszerte. A felületes szemlélő azt mondhatná, hogy a sportörület korszakába jutottunk, de a józan megítélés szerint a sport az egészséges testkultúra nélkülözhetetlen eszköze. Testünkben, Istentől, mai tudásunkat messze felülmúló tökéleteségű gépezetet kaptunk ajándékkul, melynek lelkiismeretes gondozása és örökifejtésének rendeltetészerű kihasználása emberi hivatásunk betöltésének egyik lényeges feltétele. A versenyekre, bajnoki mérkőzésekre is feltétlenül szükség van, mert a nemes verseny a haladás és a fejlődés motorikus eszköze. A bajnokságok utáni túlzott hajszában, azonban, nem feledkezhetünk meg arról, hogy a sport van az emberért és nem az ember a sportért.

Az élet nagy versenypályáján, minden embernek rajthoz kell állnia s ebben a minden erőnkét és képességünket igénybe vevő forgatagos küzdelemben a sport csak egyik eszközt, az „ép testet” biztosítja, pedig a „jutalom elnyeréséhez” egy másik, nem kevésbé fontos tényezőre is szükségünk van: „ép lélekre”. Erre a lelki tréningre Pál apostol utasítást is ad filippibeli híveinek: „legyetek feddhetetlenek és tiszták, Istennek szeplőtlen gyermekei”. Milyen kristálytisztán fogalmazta ezt meg számunkra az életverseny nagy bajnoka, a názáreti Jézus, megmutatva a mérkőzés célját is: „Legyetek tökéletesek, mint a ti mennyei Atyátok.”

Olyan világos és egyszerű az utasítás, de mi ezer bajjal — gonddal küzdő gyarló emberek a mindennapi élet forgatagában honnan kaphatunk közvetlen irányítást? Lelki edzésünknek hol van az erőforrása? Az apostol ezt is megmondja: bennünk! „Az Isten az, aki munkálja bennetek, mind az akarást, mind a végrehajtást.” Misztikusan hangzik és mégis reális. Gondoljunk csak arra a belső hangra, mely mindennapi életünk kísérő jelensége. Sokaknál, akik nem figyelik, csak mint ritka múlt hangulat jelentkezik. Nem is tulajdonítanak annak különösebb fontosságot. Mások, s talán ők vannak többségben, észre sem veszik. Pedig minden emberben, bensőnk legmélyebb rétegéből szól, beszél ez a hang bármít esinál, akár a marós padnál áll vagy az épületállványon dolgozik, akár a földjét műveli, avagy íróasztalánál tervez: „Vigyázz! Ez nem elég jó. Van, lehet ennél jobb is.” Ez a belső hang, melynek intenzitása, tisztasága minden embernél más, ez az örök ember örökös serkentője a fejlődés, a tökéletesedés évmillió történelmi sodrában. Biztatja, segíti, hogy szabaduljon a fizikai világ nyomasztó terheitől. Ez adja az erőt, hogy az öntudat világos, ihletett pillanataiban fel tudjon emelkedni az alkotás tiszta régiójába, a szépek, a jónak, az igaznak személyi szempontokon, érdekeken felül álló világába.

Az evangélium szerint Isten szava ez bennünk, mely spirituálizálja, meglelkesíti a fizikai világot, mely a vallásunkban érzékelteti velünk életünk, rendeltetésünk célját és értelmét. Ez a vallás olyan belső élmény, mint a szépek, a jónak, az igaznak olthatatlan szeretete bennünk. Ezért nem lehet hittételekbe, dogmákba beszorítani. Felekezetek, egyházak felett áll, mert nem a vallás van az egyházakért, hanem az egyházak élnek a vallásért. Nincs rá megfelelő szavunk, hogy meghatározzuk. Ajakunk csak dadogja, mit a vallás hangosan kiált, mint valóságot érzékelteti, hogy „Isten munkálja bennünk az akarást és a cselekvést”. Ez a vallás kifejezhetetlen misztikumának örök reálitása. A vallás jelenti számunkra a lelki edzést, hogy ép testben ép lélekkel vehessünk részt a szebb, emelkedettebb, harmonikus, békés életért folyó nagy világmérkőzésben. Olyan lelki felkészültséggel kell küzdenünk, hogy Isten méltónak ítéljen minket arra, hogy magát a világnak általunk kijelentse. Ez az a jutalom, az a „romolhatatlan koszorú”, melynek elnyerésére az apostol minket is biztat.

Györfi István

A nagy munka után

A Pestszentlőrinci Unitárius Egyházközség 1958. május 18-i presbiteri gyűlésén született meg a végleges határozat, hogy hozzáfogunk templomunk külső és belső tatarozásához. Sok vita és megbeszélés előzte meg ezt a határozatot. Nem volt könnyű a feladat amire vállalkoztunk, hiszen a munkálatok elvégzéséhez közel 20 000 Ft. hiányzott, de bízunk a jó Isten segítségével s híveink további támogatásában. Voltak, akik éppen az anyagiak hiányában a munkálatok megkezdésének elhalasztása mellett döntöttek, de a derűlátóbb, bizakodó nagy többség úgy határozott, hogy nem várunk tovább, legfennebb elvégeztetünk és elvégeztünk annyit, amennyi meglévő anyagi erőnkől kitelik.

A remény és híveink támogatása a munka megkezdése mellett állásfoglalókat igazolta. Az eredeti tervek szerint csak a legsürgősebb, mintegy 54 000 Ft-ot igénylő munkálatokat akartuk elvégeztetni, s ehhez hiányzott a közel 20 000 Ft. De ahogy előre haladtunk, úgy nőtt fokról-fokra az igényünk is. Mind többet és többet akartunk. A végszámlák elszámolásánál 60 540 Ft-ot fizettünk ki, közel 7000 Ft-tal többet, mint eredeti terveink szerint és mégis a renováltatás két hónapja alatt híveink részéről megmutatkozott áldozatkészség azt eredményezte, hogy csak 14 500 Ft adósságunk maradt fenn, amelyet még a közeljövőben kell kiegyenlítenünk. Nagy összeg ez is, de az eddigi eredmények alapján hisszük, hogy nagyobb megerőltetés nélkül lerójuk ezt a tartozásunkat is.

Amikor szeptember 7-én, a templom felújításának ünnepi istentiszteletén a zsúfolásig megtelt templomban a hívek ajkán felcsendült az ősi zsoltár: „Tebened bízunk eleitől fogva” ... szívünk és lelkünk végtelen hálával telt meg a mi jó Istenünk iránt az erőért és a segedelemért, mellyel munkánk végzésében megáldott. S Istenhez szálló imádkozásunkban áldást kértünk azoknak életére is, kik két kezük munkájával, vagy anyagi támogatásukkal mellettünk álltak, a szegény asszony 2 fillérjét jelentő 10.-Ft-os adományoktól kezdve a tehetősebbek több száz vagy 1000 Ft-ig menő adományáig. Kicsiny lapunk szűk lenne mindazok nevének és adományának a felsorolásához, akik kivették részüket a nagy munkából. Róluk nemcsak a szept. 7-i ünnepi istentiszteleten emlékeztünk meg, fennmarad nevük és áldozatkészségük az Egyházközség történelmét dokumentáló feljegyzésekben és az Aranykönyvben is.

Mulasztást követnénk azonban el, ha a munkát végző vállalkozókról nem emlékeznénk meg. Elsősorban is Nagy Dezső kőművesről, aki valóban az Isten házához méltó nagyszerű munkát végzett s munkáját úgy végezte, olyan körültekintéssel, hogy a számadásokból kimutathatóan közel 5000 forintot takarított meg Egyházközségünk javára, ezzel is hitet téve Egyháza és temploma iránti mélységes szeretetéről. De Nagy Dezső kőművessel együtt kell megemlékeznünk Kádár Gyula vagyonkezelő gondnokunkról is, aki a festési és mázolás munkákat végezte. Ő is hitet tett arról, ami az unitárius ember egyik legszebb erénye: nehéz körülmények között minden erejével segíteni az Anyaszentegyházat. Lukács Pál állványozó és ácsmester, Kanyó László bádogos, akik míg templomunkon jó munkát végeztek, lélekkben egészen közel jutottak ősi unitárius hitükhöz. S nem utolsósorban kell megemlékeznünk Kaszay Pál pánztáros atyánkfiairól, akik anyagiakban fel sem mérhető sok-sok munkát végzett el a kéthónapos időszak alatt csaknem mindennap a gyári munkája elvégzése után hol egyik, hol másik munkaterületen dolgozva, csakhogy a kiadásokat minél jobban csökkentse eme nagy nemes ingyen munka áldozatos vállalásával. És sorolhatnók még a többieket is, akik egy-egy szabad délelőttjükön, vagy délutánjukon eljöttek segíteni, munkálkodni, s az asszonyokat és ifjakat, akik a javítási munkálatok elvégzése utáni nagytakarításból komoly és odaadó munkával vették ki részüket. Áldja meg a jó Isten mindazokat, akik adományaikkal vagy munkájukkal, kisebb vagy

nagyobb mértékben, de hűséges szeretettel és áldozatvállalással szolgálták a szent ügyet, hogy szépségében, külalakjában méltó legyen az Isten háza, az Isten névéhez.

A nagy munka elvégzését, mint már előbb említettem, szeptember 7-én gyülekezeti nap keretében ünnepeltük meg. A délelőtti istentiszteleten főtisztelendő Pethő István püspöki helynök úr szolgált, hangsúlyozván többek között a prédikációjában: „ennek az épületnek a falain valóban olvasható volt azoknak az időknek az emléke, amelyek sárba taposták a kultúrát és szomorú, véres pusztulást okoztak. Egy szomorú korszak: a háborús időknek a nyomait tüntették el ennek az épületnek a falairól. Isten áldjon meg érette titeket, akik áldozatos filléreitekkel vagy kétkezi munkátokkal ezt a dicsőséges munkát elvégeztétek”. Ezután dr. Jakab Jenő és Bencze Márton lelkészek szolgálatával hat palástos lelkész osztott úrvacsorát a templomi gyülekezetnek. Délben közeled volt a gyülekezeti teremben, délután 6 órakor pedig evangélizáció, melyen a szolgálatot R. Filep Imre budapesti lelkész, egyházköri főjegyző végezte, majd folytatásként rövid művészi műsor egészítette ki a délutáni ünnepségünket, s nyújtott nemes szórakozást a termet zsúfolásig megtöltő közönségnek. A szeretetvendégségről ezen az estén a presbitérium tagjai gondoskodtak.

Úgy érzem, hogy nagy és szép munkát végzett a pestlőrinci gyülekezet s ha a mindeneket vizsgáló és mindenekre gondot viselő jó Isten is szépnek és jónak találja, amit egy kis gyülekezet végzett, hiszszük, hogy megsegíti és megáldja az elkövetkezendő időkben is.

Husztí János lelkész

A szülőföld hangja

Hívott a szőkefalvi temető s mennem kellett. Az ősök csontjai számonkérésre idéztek. Utolsó látogatásom óta eltelt 20 esztendő sokalták. S amikor megálltam a temető dombján és a délutáni szelid verőfényben pompázó mező felett átsiklott tekintetem, lelkem kitárult s megtelt emlékekkel...

Az aranyló búzatábla felől Nagyapám közeledett tempós járásával, kezében érett búzakalászt tartott, s boldogan felém nyújtotta. Egy másik úton Édesapám lépegetett, vállán villanó kasza, s legényesen ennyit mondott: ma egyedül levágtam egy hold kaszálót. Mint lelket gyógyító enyhe fuvallat, s megbocsátást sugárzó szeretet simult hozzám Édesanyám, kötényéből érett batul almával kínált, s mosolyogva mondta: tudom, ezt szereted...

Aztán az élők közé mentem. Testvérek, rokonok, régi iskolatársak vettek körül. Kézfogásuk meleg és marasztaló volt. Szemük simogatott, hangjukon átértett a lélek melege. Mint közös stigmát viselik arcukon a kemény munka barázdáit. A józanság és szorgalom élő szobrai. Jellemük a jövő fundamentuma.

Amikor visszatértemkor vonatra szálltam, búcsúzóul magamhoz öleltem a kedves tájat s benne letűnt ifjúságom emlékeit.

Dr. Szabó István

Szentmártoni Kálmán ny. kolozsvári igazgató tanárnak székely népmesegyűjteményét a közeljövőben 112 oldal terjedelemben, 6 ezer példányban adja ki a Román Állami Irodalmi és Művészeti Könyvkiadó. A gyűjteményt nagy érdeklődéssel várjuk, a jeles gyűjtőnek szívből gratulálunk.

URVACSORÁVAL EGYBEKÖTÖTT OSZI HALAADO ISTENTISZTELET LESZ templomainkban szeptember 28-án (vasárnap).

PETHŐ ISTVÁN püspöki helynök rövidebb tartózkodásra a Román Népköztársaságba utazott.

DR. KISS ELEK PÜSPÖK augusztus 27-én ünnepélyes keretek között átkotta be székelykeresztúri lelkészi tisztségébe Máthé Sándor volt magyarországi lelképásztort.

TEMPLOMAIKAT a legutóbbi időben renováltatták az arkos, a bölöni, valamint a várfalvi és hamoródkemenyfalvi egyházakozságek.

A SEGESVARI gyülekezet hívei templomuk tornyát átépítették. Az építés munkájában idegen felekezettiek is résztvettek.

ENLAKAN, KÖKÖSÖN, NYOMÁTON szintén folynak a templomrestaurálási munkálatok, a román állam anyagi segítségével.

BESZTERCE szórványegyházkozsg anyae gyházkozsg lett, a hívek lelki gondozását ez idő szerint BENEDEK Agoston szórványlelkész végzi.

A KISSOLYMOSI EGYHÁZKÖZSEG új lelképásztort kapott Gergely János személyében.

DR. LÖRINCZY MIHÁLY teológiai tanárt (Kolozsvár) súlyos gyász érte édesatyja halálával. Gyászában részvétellel osztozunk.

AZ EGYHAZI NYUGDIJALAPRA adományokat a „221 374—VIII., Unitárius Egyházkör Nyugdíjtanácsa, Budapest” elnevezésű csekkszámlijára kérjük befizetni. Az eddigi adományokat az átvéveők eljuttatták a nyugdíjalaphoz. Kívánatra csekklapot küldünk.

A KOCSORDI EGYHÁZKÖZSEG lelkészi szolgálati lakása padlózatának munkálataiban Jakab P. Dezső atyánkfia 16 órai szakmunkával vett részt. Áldozatos és példaadó munkájáért áldja meg a jó Isten.

Botár Imre atyánkfiát, kiváló egyháztörténetírónkat, a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetem tanári oklevele elnyerésének 50. évfordulója alkalmával aranydiplomával tüntette ki. Szívből gratulálunk.

Fr. Kovár patriarchát (Prága) 70. születésnapja alkalmából Egyházköri Tanácsunk melegen üdvözölte.

A TAJVANI probléma áll a nemzetközi politika előterében. Mindenütt heves visszahatást keltettek az Amerikai Egyesült Államok távolkeleti provokációját, amelynek visszhangjaként Kína városaiban a dolgozó tömegek hatalmas tüntetéseket rendeztek. Megnyugvást keltett viszont az, hogy a keleti és nyugati államok legnevesebb atomkutatói Ausztria meghívására öt napos megbeszélést tartottak, amelynek végzetével a bécsi Sportszarnokban tartott nagygyűlésen számos időszaki kérdésre válaszoltak, amelyek a háborús veszély elhárítása, az emberélet védelme és a leszerelés problémája körül csoportosultak. Az emberiség jobbik felének megnyilatkozása ez.

HALÁLOZÁS

Özv. Philipovich Emilné unitárius női társadalmunk buzgó, gyöngédlelkű tagja Budapesten elhunyt. Gyarmathy Dénes fiatal életének virágában Kiskundorozsmán tragikus hirtelenséggel elhunyt. Gyarmathy Endre és felesége egyetlen gyermeküket gyászolják az elhunytban. Id. Péter Ödön bőzdújfalvi ny. lelképásztort 76. életévében Marosvásárhelyen váratlanul elhunyt. Az érdemes lelképásztort augusztus 25-én helyezték örök nyugalomra, nagy részvét mellett Bőzdújfalun. Áldás emlékére.

„A nevelés művészetének egyik elve, amelyet szemelőtt kellene tartaniok mindazoknak, akiknek gyermeknevelő terveik vannak, a következő: a gyermeket nem az emberi nem jelenlegi állapota szerint kellene nevelni hanem, a jövőben lehetséges legjobb állapota szerint, vagyis az emberiség eszméje és egész rendeltetése szerint. Ez az elv rendkívül nagy fontosságú. A szülők rendszeren úgy nevelik gyermekeiket, hogy a mai, bármely romlott korba, beilleszkedhessenek. De jobbra kellene őket nevelni, hogy a jövőben ezáltal jobb állapotok keletkezhesenek.” (Kant)

UNITÁRIUS ÉLET

Laptulajdonos a Magyarországi Unitárius Egyházkör Felelős szerkesztő és kiadó: Pethő István.

Évi előfizetési díja 12 forint.
Budapest, IX., Hőgyes Endre utca 3.
Táv.: 137—186. Csekksz.: 50 561.

Zrínyi Nyomda, Budapest. — Felelős: Bolgár Imre.